

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ПОЧАТКОВОГО ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Пріоритетним, стратегічним завданням сучасної школи є формування освіченої, творчої, добре адаптованої до нових соціально-економічних умов особистості, здатної повноцінно взаємодіяти з суспільством, вільно реалізувати свої життєві плани і цілі, свідомо нести відповідальність за наслідки своїх дій.

Проблема формування творчих здібностей особистості у процесі її трудової підготовки постійно перебувала у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних філософів-мислителів, педагогів-теоретиків і практиків: Г.Сковороди, І.Франка, Й.Г.Песталотці, К.Ушинського, А.Я.Коменського, С.Шацького, П.Блонського, С.Русової, А.Макаренка, В.Сухомлинського та ін. Окремі аспекти, пов'язані з нею, відображені у природничо-наукових працях В.Бехтерева, А.Леонтьєва та ін., психологічних – Б.Ананьєва, Л.Божович, Г.Костюка, І.Беха та ін., історико-педагогічних – Д.Тхоржевського, І.Прокопенко, А.Насімчука, М.Стельмаховича, Б.Ступарика, В.Струманського, І.Веремійчика, М.Тименка та інших.

Словник Даля визначає поняття “творити” як “продуктивну людську діяльність, здатну продовжувати якісно нові матеріали і духовні цінності суспільного значення”.

Видатний вітчизняний педагог-гуманіст В.Сухомлинський визначав творчість як бачення людиною свого внутрішнього світу, творення краси внаслідок своєї праці: “...може маленька дитина повторює те, що було вже зроблено, створено іншими людьми, але це діяння, плід її власних розумових зусиль, – вона творець; її розумова діяльність – творчість” (5. С.72). То ж навчити вкладати у творчий процес творення власну душу, життєвий досвід, творчий пошук – основа розвитку особистості. Без цього компонента дитина залишається на рівні ремесла, а не творчості.

Дослідження, шкільна практика доводять, що здібності не зводяться тільки до наявних умінь і навичок, а виявляються, насамперед, у швидкості, точності і простоті прийомів оволодіння динамічними, глибокими і міцними знаннями, уміннями і навичками. Та якими б не були здібності, самі собою, поза навчанням, поза діяльністю вони розвиватись не можуть. Тому навчально-виховний процес має стати основою по створенню умов для розвитку творчих здібностей особистості, надання їй допомоги в пробудженні інтересу до самоосвіти, в набутті стійкої потреби в творчому мисленні, у виборі основи для самореалізації.

У цьому контексті орієнтиром змісту освітнього процесу є його спрямованість на особистість, кожную конкретну дитину з її запитамі, інтересами, здібностями, можливостями. Розвинути індивідуальні пізнавальні здібності – ключове завдання особистісно орієнтованого навчання, соціального розвитку учнів у трудовій і конструкторно-технологічній діяльності.

Велику роль у розвитку творчих здібностей, інтелекту особистості в системі початкового трудового навчання молодших школярів відіграє графічна підготовка. Вивчення її початкових елементів, починаючи з молодшого шкільного віку, зумовлене не тільки винятковим значенням у суспільному житті, а й тією величезною значимістю, яку вона відіграє у

розвитку мислення, пізнавальної активності, творчого пошуку.

Включення графічної грамоти до навчальних програм з трудового навчання та художньої праці у початковій школі відповідно до вимог освітньої галузі "Технології" науково обґрунтоване і визначається насамперед спрямованістю на особистісно орієнтоване навчання і виховання, формування у молодших школярів політехнічних понять, розширення дитячих уявлень про трудову діяльність.

Вивчення початкових елементів графічної грамоти включає такі компоненти творчої діяльності:

- домінуючу роль пізнавальної мотивації;
- дослідницьку творчу активність, що виражається у виявленні нового, у постановці і розв'язанні проблеми;
- можливість дослідження оригінальних рішень;
- можливість прогнозування і передбачення;
- здатність швидко засвоювати нову інформацію;
- уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати;
- швидке оволодіння технікою праці, ремісничою майстерністю;
- схильність до економічності у прийнятті рішення, раціонального використання матеріалу, часу;
- пошук виходу із складних ситуацій у розв'язанні політехнічних завдань, вироблення особистісних рішень тощо.

Розвитку творчості учнів сприяють поглиблення знань матеріалу з трудового навчання за рахунок реалізації міжпредметних зв'язків: інтегрований курс "Художня праця", рідна мова, народознавство, математика, предмети природознавчого циклу та ін.; поєднання навчальної діяльності з ігровою; формування основ конструкторських умінь і здібностей.

Важливим для вчителя у процесі творчої діяльності на уроках трудового навчання є створення необхідної психологічної атмосфери підтримки розвитку особистості; опанування вміннями постійно ставити учня в умови творчої діяльності, дослідника, пошукача. Це вимагає від учителя новаторського підходу, високої педагогічної майстерності.

Література:

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Наук.-метод. посібник. –К.:ІЗМК, 1998.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (Проект).- К.: Шкільний світ, 2002.
3. Освітні технології: Навч.- метод. посібник/О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. –К.: А.С.К., 2002.
4. Сухомлинський В.О. Вибр. пед. твори. –К.: Рад. шк.. 1971.

А. І. Пелішенко

КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ В ДОПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛЦЕЇСТА

Сьогоднішній глобалізований світ характеризується великим об'ємом інформації, який через кожні десять років зростає вдвічі. Перед сучасною школою постає проблема не тільки результативної передачі наукової інформації і соціального досвіду, але й у відкритті особистості кожного учня, його неповторного Я. Завдяки цьому виявляються потенційні